

(171. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Wordt het aangeboden ontwerp wet, dan zal van Rijswijk naar 's Gravenhage overgaan het gebied, dat begrensd wordt door de Korte Laak, de Laak of Molenvliet, de Trekvliet, het toevoerwater van het stoomgemaal van den Noordpolder, de Broeksloot en de Strijp. Dat gebied heeft eene oppervlakte van 2,49 01 72 hectaren en telt 23 ingezetenen, waaronder 1 kiezer.

Vanwege 's Gravenhage wordt bij de Laak, d. i. aan de Rijswijksche grens, eene haven, de zogenaamde Laakhaven, met bijbehorende werken aangelegd. Deze aanleg zal het ontstaan van eene handelsbeweging ten gevolge hebben, waardoor het te verwachten is, dat steeds meerderen, die daarbij een bestaan hopen te vinden, zich op het aangrenzend terrein, d. i. op Rijswijksch gebied zullen vestigen.

Die verwachting, reeds gewettigd door den aard der ondernomen werken, wordt gestaafd door feiten, welke burgemeester en wethouders van Rijswijk hebben medegedeeld. Zoo werden geruimen tijd geleden op het gebied waarvan de overgang naar 's Gravenhage wordt voorgesteld, terreinen voor hoogen prijs als bouwgrond verkocht en is zelfs een plan tot het bouwen van eene stadswijk aldaar van 800 huizen ontworpen.

De bewoners van het aangeduide gebied zullen in 's Gravenhage hun middel van bestaan vinden, zoodat het billijk schijnt deze bevolking een deel dier gemeente te doen uitmaken.

Reeds het beginsel, dat iedere gemeente op eigen gebied hare uitbreiding moet vinden, zou dus voor den voorgestelden overgang pleiten. Er doet zich echter meer voor.

Aard en ontwikkeling van bovenbedoelde buurt zullen haar maken tot eene stadswijk, — het evengenoemde bouwplan heeft dan ook die strekking — en voor die wijk zullen dezelfde eischen voor een normalen aanbouw gelden als voor iedere soortgelijke wijk van 's Gravenhage. Men denke hierbij slechts aan den aanleg van straten, bebouwing, verlichting, rioleering, welke laatste zal moeten aansluiten aan het rioleeringsplan van 's Gravenhage, dat thans in uitvoering is. De behartiging van deze en andere openbare belangen vordert hier andere ervaring en inzichten, dan van het bestuur eener plattelandsgemeente mag worden verwacht en legt financieele lasten op, die Rijswijk moeilijk, maar 's Gravenhage gemakkelijk kan dragen. Het zou bovendien onbillijk zijn, eene plattelandsbevolking offers te laten brengen voor een stadskwartier, waarmede zij geen enkel belang gemeen zal hebben en welks bewoners, zooals de aard der ondernomen werken doet verwachten, zullen behooren tot maatschappelijke klassen, die slechts een gering deel der openbare lasten kunnen dragen.

Bestendinging van den tegenwoordigen toestand zou dus ten gevolge hebben, dat Rijswijks financiën sterk zouden achteruitgaan en dat ondanks offers van Rijswijk veel zou worden verzuimd dat gedaan had moeten worden.

Van de zijde van 's Gravenhage heeft men tegen het, aanvankelijk beperkter, plan van Gedeputeerde Staten het financieele argument krachtig doen hooren. Of en hoeveel de lasten de lusten zullen overtreffen, is thans evenwel niet met zekerheid

uit te maken; maar wat daarvan ook zal zijn, het is billijk dat 's Gravenhage zelve alle kosten van haar groei drage.

Het schijnt niet twijfelachtig, dat het openbaar belang den overgang vordert; het wordt beter gediend wanneer de bewuste buurt nog in onbebouwd toestand naar de stadsgemeente overgaat. Bovendien is het de vraag of bij een lateren overgang herstel van kwaad 's Gravenhage niet veel duurder te staan zou komen dan het scheppen van goede toestanden van het begin af.

De noodzakelijkheid of wenschelijkheid van den overgang wordt door 's Gravenhage niet ontkend. De gemeenteraad heeft zich nl. in 1899 vereenigd met een op zijn verzoek door burgemeester en wethouders ontworpen plan van grenswijziging, dat wel is waar meerdere omliggende gemeenten omvat, maar dat, voor zooveel Rijswijk betreft, slechts een weinig ruimer is dan het aanvankelijke ontwerp van Gedeputeerde Staten. De thans voorgestelde grenswijziging stemt met dat plan ten opzichte van Rijswijk in hoofdlijnen overeen.

De Regeering heeft zich de vraag gesteld, of het wellicht wenschelijk ware, met deze grenswijziging te wachten, tot een besluit zou kunnen worden genomen aangaande het eigen plan van 's Gravenhage.

In overeenstemming met het advies van Gedeputeerde Staten *) is het antwoord op die vraag ontkennend. Eene goede voorbereiding van grensregelingen vordert veel tijd.

Reeds in 1896 deed Rijswijk stappen voor de thans voorgedragene, en eerst in 1899 konden Gedeputeerde Staten den Minister de zaak voorleggen. Deze wijziging geldt slechts ééne aangrenzende gemeente; het plan van 's Gravenhage geldt vijf omliggende gemeenten. De gelegenheid, die thans bestaat, om veel verkeers te voorkomen, — in tegenstelling met vorige grenswijzigingen, waar slechts gelegenheid was om voortgang van kwaad te stuiten —, zou dus, zeer ten nadeele van velerlei openbare belangen, ongebruikt voorbijgaan, indien het lot van het Haagsche voorstel werd afgewacht.

Het voorgedragen ontwerp vindt in Rijswijk onverdeelde instemming.

De inhoud van het ontwerp komt, behoudens artikel 7, overeen met dien van reeds tot stand gekomen wetten betreffende dit onderwerp. Ter nadere toelichting diene daarom slechts het volgende.

Art. 3. Tijdens de voorbereiding dezer wetsvoordracht bevonden zich op het van Rijswijk af te scheiden gebied geene eigendommen als bedoeld in dit artikel, dat slechts voor alle zekerheid in het ontwerp is opgenomen.

Art. 7. Het grondgebied dat aan 's Gravenhage zal worden toegevoegd, wanneer het aangeboden ontwerp wet wordt, zou zonder deze bepaling voor de heffing der personeele belasting blijven behooren tot de klasse waarin het als deel der gemeente Rijswijk eenmaal is gerangschikt. De toekomst van dat terrein maakt het echter wenschelijk, dat het overga naar de klasse waartoe het tegenwoordig grondgebied van 's Gravenhage behoort.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

H. GOEMAN BORGESIUUS.

De Minister van Financiën,

PIERSON.

*) Dit stuk, benevens de verdere toelichtende bescheiden, zijn ter griffie nedergelegd ter inzage van de leden.